# ג: ביצה פרק ראשון ביצה

עין משפט
נר מצוה

**אבל כופה עליה בי"ט.** פירש רש"י למחר כרייתא פריך מתם לר' יצחק דאמר לעיל מלא לבדר הניטל והוא תירץ בגריך למקומו ומכאן פוסקין דהא דקי"ל דדבר שנלאכתו לאיסור לאסור (ג) גיעו מלא דוקא שאינו לצורך גופו או לצורך מקומו אבל לצורך גופו או לצורך מקומו שרי ומה התחיל לטלטלו בשביל שיגריך לגופו או למקומו מותר להוליכו לאפילו במדרי מם יכלה להא חזיא הכא להוחיל ולגריך למקומו או לגוף הכלי כופהו על הכלי:

ס) **לדידי אפי' בראשון נמי שריא.** ותימה ר' יהודה לימר כרבים שמעי וכי שביק ב"ש ועביד כב"ש וי"ל דר' יהודה היה סומר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מעולם: **ואחרות באחרות וכו'.** תימה לחם בן חוסר ספק ספיקא ובהמעורבות (זבחים דף עב. ושם) (ד) ס) דקאמר מי חיכא למאכר ספק ספיקא בחולין הנאכ אמאי לא פשיט ליה מהכא למאכרינן מע"ג לחיכא ספק ספיקא בשלמא הכא שפיר לעביל לימר וספיקא לחמורות נוכל לפרש כדפירש"י נתערב' כלאי לחיטין עלמו חלי ח"ג הא לעביל כרייתא היא ומאי חומא דהכ כרייתא להכא מהכ כרייתא להכא לחכל ס) (מכרייתא קשיא למשנה) ע"כ לא גרים ר"ת ותחרות בחחרות ורבינו יחכ ב"כ כרוך חומר דגרם ליה שפיר וה"פ שנחערב גם החיסור דקל"ו שמותר הואיל וחיכא כעין חלי ריבי קא משמע לן ועל חיכך הכ"ל לא יחכ דגרם ליה שפיר ונעפ"כ לא חלי לחיסרא דהכא כיון דגרם ליה חיסור חלינו בלאו כלל אפילו לכחחלה כיון דקחמר חם נחערב' כלאי הכרם ידלקו נחערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלקו דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלו באחת ומאחים שהיה ר' מאיר אומר את שדרכו למנות שנינו ור' שמעון בן לקיש אמר כל שדרכו למנות שנינו הניחא לר' שמעון בן לקיש אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר אמר רב פפא האי תנא תנא דליטרא קציעות הוא דאמר כל דבר שבמנין אפי' בדרבנן לא בטיל וכל שכן בדאורייתא דתנן ליטרא קציעות שדרסה על פי עגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה על פי חבית ואינו יודע באיזו חבית דרסה על פי כורת ואינו יודע באיזו כורת דרסה ר' מאיר אומר ר' אליעזר אומר

רבינא אמר לעולם לא תיפוך ורבי יהודה לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אפילו בראשון נמי שריא דאוכלא דאפרת הוא אלא לדידכו אודו לי מיהת דבשני שריא דשתי קדושות הן ואמורי ליה רבנן לא קדושה אחת היא רבינא בריה דרב עולא אמר הכא בתרנגולת העומדת לגדל ביצים ור' יהודה לטעמיה דאית ליה מוקצה מיתיבי [א]אחד ביצה שנולדה בשבת ואחד ביצה שנולדה ביו"ט אין מטלטלין אותה לא לכסות בה את הכלי ולא לסמוך בה כרעי המטה [ב]אבל כופה עליה את הכלי בשביל שלא תשבר [ג]וספיקא אסורה [ד]ואם נתערבה באלף כולן אסורות בשלמא לרבה דאמר משום הבנה הוי ספיקא דאורייתא וכל ספיקא דאורייתא לחומרא אלא [ה]לרב יוסף ולר' יצחק דאמרי משום גזרה ספיקא דרבנן היא [ו]וכל ספיקא דרבנן לקולא [ז](א"ל) [ח]סיפא אתאן לספק טרפה אי הכי אימא סיפא נתערבה באלף כולן אסורות אי אמרת בשלמא ספק יו"ט בספק חול הוי [ט]דבר שיש לו מתירין [י]וכל דבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל אלא אי אמרת ספק טרפה דבר שאין לו מתירין היא ותבטל ברובא וכי תימא ביצה חשובה ולא בטלה הניחא למ"ד [יא]כל שדרכו לימנות שנינו אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר דתנן [יב]מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו נתערבו באחרות ואחרות באחרות כולן ידלקו דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלו באחת ומאתים שהיה ר' מאיר אומר את שדרכו למנות ואין חכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד ואלו הן אגוזי פרך וחבויות בארן וחבויות סתומות וחלפי תרדין וקלחי כרוב ודלעת יונית [יג]ר' עקיבא מוסיף אף כברות של בעל הבית [יד]הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם ואחמר [טו]עלה רבי יוחנן אמר את שדרכו למנות שנינו ור' שמעון בן לקיש אמר כל שדרכו למנות שנינו הניחא לר' שמעון בן לקיש אלא לרבי יוחנן מאי איכא למימר אמר רב פפא האי תנא תנא דליטרא קציעות הוא דאמר כל דבר שבמנין אפי' בדרבנן לא בטיל וכל שכן בדאורייתא [טז]דתנן ליטרא קציעות שדרסה על פי עגול ואינו יודע באיזה עגול דרסה על פי חבית ואינו יודע באיזו חבית דרסה על פי כורת ואינו יודע באיזו כורת דרסה ר' מאיר אומר ר' אליעזר אומר

ביטול כלאים וערלה נחמד ומחמיס: **שהיה ר' מאיר אומר.** כלומר להכי אמר ר' מאיר כולן ידלקו ולית להו ביטול שהיה ר' מאיר אומר כולן הואיל ודרכן לימנות אין בטלין ומקדשין לחסור כל המחערבין בהן: **וחכמים אומרים.** כל פירות שבעולם בטלים חוך משהה דברים הללו המנויין כאן שהן משוכין מאד: פרך ונאגדן מקומות הן: **קולחי.** קלחי כרוכין גדולים עם עלין שלהן וכרוכ של פ"י היה גדול כלילן כדאמרינן בכחובות (דף קיא:): **הרשלו לערלה ערלה.** לחוכן שהן מין לילן ועלה נהגה בהן מקדשין את עריוחיהן משום ערלה: **והרשלו לכלאי הכרם.** כגון מלפי חרדין וקולחי כרוב וכברות שחינן מין לילן מקדשין ערוגיהן לחיסור כלאי הכרם: **אם שדרכו לימנות שנינו.** במילחה דר' מאיר: **הניחא לר' שמעון בן לקיש.** ליכא לחוקמה לבריחה דלעיל דקחני ביצה לא בטלה כר' מאיר: **אפי' חנא.** לחיירי גבי ליטרא קציעות הוא דאמר כל דבר שיש בו מנין לחפילו במידי דרבנן כגון ליטרא קציעות במידי דרבנן לא בטיל כדמפרש לקמיה: **וכ"ש.** ביצה טרפה: **ליטרא קציעות.** מחיים שנחייבנו בשבה וקלנן במקוש והוא שם כלי העשוי לכך ומוכיחין בו עוקבי החחיים יחחר כך דוכרין לוחם בכלי עגול והן נחקנן יחד ונעשין כגריגה והוא נקרא עגולי בליה וכשנחין למוכרן מפרידן במגריפה ומוכרן במשקל ליטרא: **שדרסה ע"פ.** כלי שעמו עגול שבו עושין העגולין: **ואינו יודע באיזה עגול.** לכל יודע שעל פיו הוא ולא בחוכו: **רבי מאיר אומר.** כן נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע בדבר זה ר' אליעזר אומר לף על פי שאין לטרות חחמוחות בספק לחוש מלטרפות לחחמוחות אל הפומין אל כל העגולין הללו:

**רבינא אמר.** הא דקחמר ר' יוחנן מוחלפת השיטה לף חיפוך: **חולין דאפרת הוא.** וכיון דמשום שחיטה ליכא משום משקין אזבו נמי ליכא בעומדת לגבילה: **לדידהו.** לחקריחו לף לף בשני נהי נמי לחיח לכו בביצה גזירת משקין אזבו ואפילו בחרנגולת העומדת לגבילה:

**חודו לי מיהת דכשני שריא.** לחל מיניהו חול הוא: **קדושה אחת היא.** ולף למו לשחר חותם יחים טוביס להנך לחו משום שפקא לחחקון לף בזמן ג"ד היו עוסקין חותם שני יחים סם כחו עדיס מן המנחה ולמעלה כלחמרינן בר"ה (דף ל:): **רבינא בריה דרב עולא אמר.** רבי יהודה לחלר' יהודה מעיקרא לא חקשי להא דקחמר בשני חין בחשבון לף בעומדת לביצים קחמר ומשום מוקלה ולא משום משקין אזבו: **מיתיבי.** להנך חמוראי קחמי לחפלוג בטעמא דבית הלל למחני': **לכסות בה את הכלי.** פי לגוחות: **לסמוך בה.** זוקפה כנגד חודה וקומך בה: **אבל כופה עליה בו'.** ותע"ג דהיא ניטלת חלא כלי ניטל מטלטלין חת הכלי לגוכה ולחפוקי מדלי' יחקן לחמר (שבת דף מג.) חין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת וחיכו מוקי לה בגריך למקומו של כלי: **וספיקא.** של זו חסורה. קל שלקה דעתך שמא גולה ביו"ט ספק בחול חסורה ביו"ט: **ספק דרבנן היא.** לחפי' ולחי משום גזירה הוא לחחסר וכי הוא לה בספיקא הוי ספק במידי לחסור מדרבנן: **לספק טריפה.** ספק גולה מחרנגולת טרפה. ולפו ביו"ט קלי ולחידי לחידי בחיסור ביצה חידי נמי בהא: **שיש לו מתירין.** שיכול לחכלו חמר יו"ט כהיחר גמור: **אפילו באלף לא בטיל.** ותע"ג דחמחוריחא בחד כחבי בטיל בטיל: **ומאתים.** חם נחערב' מחד מהן במחחים של היחר יעלה: **מנא לן.** לחעיל: **מנא.** לחיירי גבי ליטרא וילקן אין לו מחירין לחחר זמן לף יחכלנו בחיסור על ידי ביטול: **הניחא למ"ד.** לקמן: **כל שדרכו למנות שנינו.** כחשנח עלה כדלקמן לף בטיל בחיל ממש כל דבר שים בו חדם המקפידין עליו מפני חשיבותו למכרו במנין ביצה נמי הרבה מוכרין חותה במנין: **מנא לן למ"ד חתם את שדרכו.** דחשמע לח המיוחד לכן שחין חדם מוכרו בחומד: **מי חיכא למימר.** כלי ביצה הרבה (ב) מין קטנית (ג) נחכרת בחומד מנין: **מלגן.** מין קטנית (ג) למחך קדירה פיעול"ר בלע"ז: **ידלקו.** כדין בלחי הכרם שנחמר (בבבות בב) בן חוקדש חוקד חם לחקריבו בהנאה (ד): **יעלו בחחת ומאתים.** חם נחערב' מחד מהן במחחים של היחר יעלה (ה) מחד מהן וילקן והבחר מוכרין וזה שיעור ביטול כלחים ועולה בחחד ומאתים: **שהיה ר' מאיר אומר.** כלומר להכי חמר ר' מחיר כולן ידלקו ולית להו ביטול שהיה ר' מחיר חומר כולן חסורין ודרכן לימנות חין בטלין ומקדשין לחסור כל המחערבין בהן: **וחכמים אומרים.** כל פירות שבעולם בטלים חוך משהה דברים הללו המנויין כחן שהן משוכין מחד: פרך ונחגדן מקומות הן: **קולחי.** קלחי כרוכין גדולים עם עלין שלהן וכרוכ של פ"י היה גדול כלילן כדחמרינן בכחובות (דף קיא:): **הרשלו לערלה ערלה.** לחוכן שהן מין לילן ועלה נהגה בהן מקדשין חת עריוחיהן משום ערלה: **והרשלו לכלחי הכרם.** כגון מלפי חרדין וקולחי כרוב וכברות שחינן מין לילן מקדשין ערוגיהן לחיסור כלחי הכרם: **אם שדרכו לימנות שנינו.** כחילוחה דר' מחיר: **הניחא לר' שמעון בן לקיש.** ליכח לחוקמה לבריחה דלעיל דקחני ביצה לח בטלה כר' מחיר: **אפי' חנא.** לחיירי גבי ליטרא קציעות הוא דחמר כל דבר שיש בו מנין לחפילו במידי דרבנן כגון ליטרא קציעות במידי דרבנן לא בטיל כדמפרש לקמיה: **וכ"ש.** ביצה טרפה: **ליטרא קציעות.** מחיים שנחייבנו בשבה וקלנן במקוש והוא שם כלי העשוי לכך ומוכיחין בו עוקבי החחיים יחחר כך דוכרין לוחם בכלי עגול והן נחקנן יחד ונעשין כגריגה והוא נקרא עגולי בליה וכשנחין למוכרן מפרידן במגריפה ומוכרן במשקל ליטרא: **שדרסה ע"פ.** כלי שעמו עגול שבו עושין העגולין: **ואינו יודע באיזה עגול.** לכל יודע שעל פיו הוא ולא בחוכו: **רבי מאיר אומר.** כן נחלקו ר' חליעזר ור' יהושע בדבר זה ר' חליעזר חומר לף על פי שחין לטרות חחמוחות בספק לחוש מלטרפות לחחמוחות חל הפומין חל כל העגולין הללו:

מסורת הש"ס

**ג) [ולקמן ד.] שבח דף מג., כ) לחכל לרב נחמן לף פרק לחוקמה ממירה ורב כעין לחוקמתה ולספק מוכך דשמור לחוכרים (לקמן נד:). מ"ר), ג) [שבח לב. ושם"ר], ד) [עטרת ויקן אות כחכה"ר]. ה) [לקמן נט. ובכורות כב. ושם], ו) [חולין ק.] וזבחים עב., ז) עלה ס"ב מ"ו ובכורות כה., ח) [ב"ר פ"ב, ט) [ב"ר פ"ד, י) [ב"ר פ"ה, יא) [ב"ר פ"ו, יב) [עטרת ויקן אות כחכה"ר], יג) [ב"ר פ"ה, יד) [ב"ר פ"ו, טו) [ב"ר פ"ה, טז) [ב"ר פ"ו, יז) [ב"ר פ"ה, יח) [ב"ר פ"ו, יט) [ב"ר פ"ה, כ) [ב"ר פ"ו, כא) [ב"ר פ"ה, כב) [ב"ר פ"ו, כג) [ב"ר פ"ה, כד) [ב"ר פ"ו, כה) [ב"ר פ"ה, כו) [ב"ר פ"ו, כז) [ב"ר פ"ה, כח) [ב"ר פ"ו, כט) [ב"ר פ"ה, ל) [ב"ר פ"ו, לא) [ב"ר פ"ה, לב) [ב"ר פ"ו, לג) [ב"ר פ"ה, לד) [ב"ר פ"ו, לה) [ב"ר פ"ה, לו) [ב"ר פ"ו, לז) [ב"ר פ"ה, לח) [ב"ר פ"ו, לט) [ב"ר פ"ה, מ) [ב"ר פ"ו, מא) [ב"ר פ"ה, מב) [ב"ר פ"ו, מג) [ב"ר פ"ה, מד) [ב"ר פ"ו, מה) [ב"ר פ"ה, מו) [ב"ר פ"ו, מז) [ב"ר פ"ה, מח) [ב"ר פ"ו, מט) [ב"ר פ"ה, נ) [ב"ר פ"ו, נא) [ב"ר פ"ה, נב) [ב"ר פ"ו, נג) [ב"ר פ"ה, נד) [ב"ר פ"ו, נה) [ב"ר פ"ה, נו) [ב"ר פ"ו, נז) [ב"ר פ"ה, נח) [ב"ר פ"ו, נט) [ב"ר פ"ה, ס) [ב"ר פ"ו, סא) [ב"ר פ"ה, סב) [ב"ר פ"ו, סג) [ב"ר פ"ה, סד) [ב"ר פ"ו, סה) [ב"ר פ"ה, סו) [ב"ר פ"ו, סז) [ב"ר פ"ה, סח) [ב"ר פ"ו, סט) [ב"ר פ"ה, ע) [ב"ר פ"ו, עא) [ב"ר פ"ה, עב) [ב"ר פ"ו, עג) [ב"ר פ"ה, עד) [ב"ר פ"ו, עה) [ב"ר פ"ה, עו) [ב"ר פ"ו, עז) [ב"ר פ"ה, עח) [ב"ר פ"ו, עט) [ב"ר פ"ה, פ) [ב"ר פ"ו, פא) [ב"ר פ"ה, פב) [ב"ר פ"ו, פג) [ב"ר פ"ה, פד) [ב"ר פ"ו, פה) [ב"ר פ"ה, פו) [ב"ר פ"ו, פז) [ב"ר פ"ה, פח) [ב"ר פ"ו, פט) [ב"ר פ"ה, צ) [ב"ר פ"ו, צא) [ב"ר פ"ה, צב) [ב"ר פ"ו, צג) [ב"ר פ"ה, צד) [ב"ר פ"ו, צה) [ב"ר פ"ה, צו) [ב"ר פ"ו, צז) [ב"ר פ"ה, צח) [ב"ר פ"ו, צט) [ב"ר פ"ה, ק) [ב"ר פ"ו, קא) [ב"ר פ"ה, קב) [ב"ר פ"ו, קג) [ב"ר פ"ה, קד) [ב"ר פ"ו, קה) [ב"ר פ"ה, קו) [ב"ר פ"ו, קז) [ב"ר פ"ה, קח) [ב"ר פ"ו, קט) [ב"ר פ"ה, קי) [ב"ר פ"ו, קיא) [ב"ר פ"ה, קיב) [ב"ר פ"ו, קיג) [ב"ר פ"ה, קיד) [ב"ר פ"ו, קטו) [ב"ר פ"ה, קטז) [ב"ר פ"ו, קיז) [ב"ר פ"ה, קיח) [ב"ר פ"ו, קיט) [ב"ר פ"ה, קכ) [ב"ר פ"ו, קכא) [ב"ר פ"ה, קכב) [ב"ר פ"ו, קכג) [ב"ר פ"ה, קכד) [ב"ר פ"ו, קכה) [ב"ר פ"ה, קכו) [ב"ר פ"ו, קכז) [ב"ר פ"ה, קכח) [ב"ר פ"ו, קכט) [ב"ר פ"ה, קל) [ב"ר פ"ו, קלא) [ב"ר פ"ה, קלב) [ב"ר פ"ו, קלג) [ב"ר פ"ה, קלד) [ב"ר פ"ו, קלה) [ב"ר פ"ה, קלו) [ב"ר פ"ו, קלז) [ב"ר פ"ה, קלח) [ב"ר פ"ו, קלט) [ב"ר פ"ה, קמ) [ב"ר פ"ו, קמא) [ב"ר פ"ה, קמב) [ב"ר פ"ו, קמג) [ב"ר פ"ה, קמד) [ב"ר פ"ו, קמה) [ב"ר פ"ה, קמו) [ב"ר פ"ו, קמז) [ב"ר פ"ה, קמח) [ב"ר פ"ו, קמט) [ב"ר פ"ה, קנ) [ב"ר פ"ו, קנא) [ב"ר פ"ה, קנב) [ב"ר פ"ו, קנג) [ב"ר פ"ה, קנד) [ב"ר פ"ו, קנה) [ב"ר פ"ה, קנו) [ב"ר פ"ו, קנז) [ב"ר פ"ה, קנח) [ב"ר פ"ו, קנט) [ב"ר פ"ה, קס) [ב"ר פ"ו, קסא) [ב"ר פ"ה, קסב) [ב"ר פ"ו, קסג) [ב"ר פ"ה, קסד) [ב"ר פ"ו, קסה) [ב"ר פ"ה, קסו) [ב"ר פ"ו, קסז) [ב"ר פ"ה, קסח) [ב"ר פ"ו, קסט) [ב"ר פ"ה, קע) [ב"ר פ"ו, קעא) [ב"ר פ"ה, קעב) [ב"ר פ"ו, קעג) [ב"ר פ"ה, קעד) [ב"ר פ"ו, קעה) [ב"ר פ"ה, קעו) [ב"ר פ"ו, קעז) [ב"ר פ"ה, קעח) [ב"ר פ"ו, קעט) [ב"ר פ"ה, קפ) [ב"ר פ"ו, קפא) [ב"ר פ"ה, קפב) [ב"ר פ"ו, קפג) [ב"ר פ"ה, קפד) [ב"ר פ"ו, קפה) [ב"ר פ"ה, קפו) [ב"ר פ"ו, קפז) [ב"ר פ"ה, קפח) [ב"ר פ"ו, קפט) [ב"ר פ"ה, קצ) [ב"ר פ"ו, קצא) [ב"ר פ"ה, קצב) [ב"ר פ"ו, קצג) [ב"ר פ"ה, קצד) [ב"ר פ"ו, קצה) [ב"ר פ"ה, קצו) [ב"ר פ"ו, קצז) [ב"ר פ"ה, קצח) [ב"ר פ"ו, קצ